

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 08.01.1963, sp. zn. 3 Tz 22/62, ECLI:CZ:NS:1963:3.TZ.22.1962.1

Číslo: 17/1963

Právní věta: Způsobil-li pracovník JZD družstvu škodu trestným činem z nedbalosti, nutno pro posouzení povinnosti k její náhradě i výši náhrady především zjistit, zda pachatel byl zaměstnancem JZD (čl. 16 odst. 3 vzorových stanov) nebo členem JZD, resp. pracovníkem ve specifickém pracovním vztahu (čl. 16 odst. 1 vzorových stanov).

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 08.01.1963

Spisová značka: 3 Tz 22/62

Číslo rozhodnutí: 17

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Adhezní řízení, Jednotná zemědělská družstva, Náhrada škody, Poškození majetku v socialistickém vlastnictví, Trestný čin, Záruka společenské organizace

Předpisy: 86/1950 Sb. § 246 141/1950 Sb. § 337 71/1958 Sb. § 2

§ 137

§ 16 49/1959 Sb. § 40

§ 228

§ 246 141/1961 Sb. § 2

§ 41

§ 42

§ 43

§ 44

§ 45

§ 46 140/1961 Sb. § 16

§ 6

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 17/1963 sb. rozh.

Způsobil-li pracovník JZD družstvu škodu trestným činem z nedbalosti, nutno pro posouzení povinnosti k její náhradě i výši náhrady především zjistit, zda pachatel byl zaměstnancem JZD (čl. 16 odst. 3 vzorových stanov) nebo členem JZD, resp. pracovníkem ve specifickém pracovním vztahu (čl. 16 odst. 1 vzorových stanov).

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu z 8. ledna 1963 – 3 Tz 22/62)

Rozsudkem okresního soudu Plzeň-jih ve spojení s usnesením krajského soudu v Plzni byla obžalovaná mimo jiné uznána vinnou trestným činem poškozování majetku v socialistickém vlastnictví podle § 246 odst. 1 tr. zák. z r. 1950.

Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byla obžalované uložena povinnost nahradit poškozenému JZD Komorno škodu ve výši 13 641,50,- Kčs do 15 dnů pod exekucí.

Trestných činů poškozování majetku v socialistickém vlastnictví podle § 246 odst. 1 tr. zák. z r. 1950 se dopustila obžalovaná tím, že jako účetní JZD Komorno v době od dubna 1959 do dubna 1961 při odvádění příspěvků úrazového pojištění nepostupovala podle směrnic a usnesení členské schůze JZD a platila celé pojistné z prostředků JZD, jež od členů JZD zpět nepožadovala a do majetku JZD neodvedla. Tím způsobila JZD Komorno škodu ve výši 13 224,- Kčs.

Nejvyšší soud ke stížnosti pro porušení zákona, podané předsedou Nejvyššího soudu zrušil usnesení krajského soudu i rozsudek okresního soudu ve výroku o vině ohledně trestného činu poškozování majetku v socialistickém vlastnictví podle § 246 odst. 1 tr. zák. z r. 1950, jakož i ve výroku o trestu a ve výroku o povinnosti k náhradě způsobené škody a okresnímu soudu uložil, aby věc v rozsahu zrušení znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Skutková zjištění okresního soudu, která převzal i krajský soud, odpovídají provedeným důkazům.

V rozporu se zákonem však je rozhodnutí krajského soudu ohledně trestného činu poškozování majetku v socialistickém vlastnictví podle § 246 odst. 1 tr. zák. z r. 1950.

Krajský soud a předtím i okresní soud rozhodovaly o tomto trestném činu již za účinnosti nového trestního zákona. Bylo proto povinností krajského soudu zkoumat v souladu s ustanovením § 16 odst. 1 tr. zák., zda není použití nového trestního zákona pro obžalovanou příznivější. Krajský soud se však touto otázkou nezabýval. Tím, že ponechal beze změny výrok rozsudku okresního soudu, jímž byla obžalovaná uznána vinnou trestným činem poškozování majetku v socialistickém vlastnictví podle § 246 odst. 1 tr. zák. z r. 1950, porušil zákon v ustanoveních § 16 odst. 1a, § 137 odst. 1 tr. zák.

K naplnění zákonných znaků trestného činu poškozování majetku v socialistickém vlastnictví podle § 246 odst. 1 tr. zák. z r. 1950 stačilo, jestliže pachatel způsobil z nedbalosti na majetku, který je v socialistickém vlastnictví, škodu nikoliv nepatrnou.

K naplnění zákonných znaků trestného činu poškozování majetku v socialistickém vlastnictví podle § 137 tr. zák. nestačí, aby pachatel způsobil z nedbalosti větší škodu, jak tomu bylo podle zákona z r. 1950. Nestačí pouhé nedbalé jednání samo o sobě. Musí být splněna současně další podmínka, aby pachatel svou nedbalostí porušil důležitou povinnost, uloženou mu podle zákona, nebo, což mělo být zkoumáno v tomto případě, aby se dopustil jednání, svědčícího o neodpovědném postoji k majetku v socialistickém vlastnictví.

Z této formulace vyplývá, že jednání, svědčící o neodpovědném postoji k majetku v socialistickém vlastnictví, musí být alespoň tak závažné a společensky nebezpečné, jako porušení důležité povinnosti, uložené podle zákona. Neodpovědný postoj pachatele může buď vyplývat z jednání opětovného nebo pokračujícího, nebo také z jednání jednotlivého, které však musí být tak závažné, aby tento postoj byl z něho zřejmý. Přitom je nutno přihlížet i k tomu, jaký celkový postoj projevuje pachatel k majetku v socialistickém vlastnictví, a to zvláště při plnění svých každodenních pracovních úkolů (viz č. 35/62 sb. rozh. tr.). Jelikož ustanovení § 137 odst. 1 zák. č. 140/1961 Sb. je

pro obžalovanou příznivější, měl krajský soud při rozhodování o jejím odvolání buď provedením dalších důkazů, nebo vrácením věci okresnímu soudu k novému projednání věci objasnit, zda jednání obžalované zakládá znaky trestného činu poškozování majetku v socialistickém vlastnictví podle § 137 odst. 1 tr. zák.

Zejména bylo třeba objasnit povinnosti obžalované jako účetní JZD, a to jak s přihlédnutím k stanovám JZD, popřípadě k pracovnímu řádu JZD, tak s přihlédnutím ke konkrétním úkolům a pracovní náplni obžalované. Vzhledem k obhajobě obžalované, že v roce 1960 měla obtíže při účetnické práci, neboť nově zavedené účetnictví bylo složitější a dostatečně mu nerozuměla a vzhledem k tvrzení o její časté nemoci, bylo třeba objasnit, za jakých podmínek obžalovaná v kritické době pracovala, zda bylo možné, aby uvedené srážky z odměn družstevníků provedla a rovněž okolnost, jak funkci účetní nejen v kritické době, ale i před tím v JZD vykonávala. Teprve po objasnění celkového postoje obžalované k majetku v socialistickém vlastnictví, mohl krajský soud rozhodnout, zda jednání obžalované má též znaky trestného činu poškozování majetku v socialistickém vlastnictví podle § 137 odst. 1 tr. zák., což je podmínkou její trestní odpovědnosti v tomto směru.

Další pochybení krajského soudu spočívá v tom, že ponechal beze změny výrok rozsudku okresního soudu, jímž bylo obžalované uloženo podle § 228 odst. 1 tr. ř. nahradit JZD škodu ve výši 13 641,50,- Kčs do 15 dnů exekucí.

Pro posouzení odpovědnosti za škodu, způsobenou z nedbalosti, a to jak pokud jde o podmínky této odpovědnosti, tak i její rozsah, nutno především vyřešit otázku, zda obviněná byla zaměstnancem JZD (č. 1 odst. 3 Vzorových stanov) nebo členkou JZD, resp. pracovnící ve specifickém pracovním vztahu, který je přípravou na členství v JZD (čl. 16 odst. 1 Vzorových stanov). Pokud by obžalovaná byla zaměstnankyní JZD, odpovídala by za škodu za podmínek § 2 a v rozsahu § 6 zák. č. 71/1958 Sb., tedy do výše trojnásobku průměrného měsíčního výdělku.

Pokud by však byla členkou JZD, resp. pracovnící ve specifickém pracovním vztahu, odpovídala by za škodu způsobenou v souvislosti s plněním členských povinností, resp. svých pracovních povinností jako pracovnice ve specifickém pracovním vztahu podle § 40 až 46 zák. č. 49/1959 Sb., tedy do částky, rovnající se polovině jejího ročního příjmu z družstva za poslední rok před zjištěním škody.

V plné výši (včetně event. ušlého zisku) by byla obžalovaná povinna nahradit škodu úmyslně způsobenou podle ustanovení obč. zákoníku (srov. § 16 zák. č. 71/1958 Sb., § 46 zák. č. 49/1959 Sb., § 337 a násl. obč. zák.).

Jelikož krajský soud při rozhodování o odvolání obžalované povahu jejího vztahu k JZD nezjišťoval a rozhodnutí učinil na základě neúplných skutkových zjištění, porušil zákon v ustanovení § 2 odst. 5 tr. ř. a § 228 odst. 1 tr. ř.

Proto Nejvyšší soud napadené usnesení krajského soudu v Plzni zrušil.

Současně zrušil i rozsudek okresního soudu v rozsahu v tomto rozsudku uvedeném.

Jelikož ve věci bude třeba provést došetření ohledně trestného činu poškozování majetku v socialistickém vlastnictví i ohledně rozhodnutí o povinnosti k náhradě škody, vrátil Nejvyšší soud věc k novému projednání a rozhodnutí okresnímu soudu.